

BETON

KULTURNO PROPAGANDNI KOMPLET BR. 140, GOD. VIII, BEOGRAD, UTORAK, 15. OKTOBAR 2013.

Redakcija: Miloš Živanović, Saša Ilić, Tomislav Marković, Saša Čirić; Font Mechanical: Marko Milanković; E-mail: beton@danas.rs, redakcija@elektrobeton.net; www.elektrobeton.net; Sljedeći broj izlazi 19. novembra

Piše: Vojo Šindolić

UVODNA BILJEŠKA

Zvuk i ritam zaista predstavljaju bitnu značajku u mnogobrojnim i raznovrsnim književnim djelima svih najvažnijih predstavnika Beat generacije (kako izrazitih pjesnika poput Allena Ginsberga, Gregoryja Corsoa, Garyja Snydera ili Lawrencea Ferlinghettija, tako i istaknutih prozaista poput Jacka Kerouaca i Williama Burroughsa).

Dakako, prije svega valja naglasiti da je ono što danas zovemo Beat generacija, zapravo, sasvim neformalni pokret pisaca i umjetnika koji je nastao iz druženja nekolicine istomišljenika u New Yorku krajem četrdesetih godina dvadesetog stoljeća. Pokret je svoj povijesni vrhunac doživio sredinom pedesetih godina a rasprostranjenu popularnost početkom šezdesetih godina prošlog stoljeća, osobito s pojavom kontrakulturnih zbivanja i sve većim utjecajem na suvremeno društvo i život uopće, oživjevši u temama anarhizma, antifašizma, pacifizma, antirasizma, rušenja seksualnih tabua, interesa za budizam i Istočne religije, itd.

nutno, bez nepotrebnog vrednovanja onoga što je zapisano, trenutačno bilježeći svoje misli u bilježnicu, tako da svaka stranica predstavlja zasebnu pjesmu, bez obzira da li se tema nastavlja na sljedećoj stranici ili ne. Kasnije je pojedine od tih pjesama govorio na književnim nastupima uz pratnju jazz glazbenika Ala Cohna i Zoota Simsa, a s njima je 1959. snimio album *Blues and Haikus*.

S druge strane, Allen Ginsberg je pod utjecajem Blakeovih pjesama, razolikih ritmova u poeziji Edgara Allana Poea i Walta Whitmana, molitvi na hebrejskom, dadaističkih ritmova Kurta Schwittersa, blues napjeva Ma Rainey i Leadbellyja, itd., napisao mnoge od svojih najznačajnijih pjesama koje će, nakon dvogodišnjeg boravka u Indiji 1962-1963, početi pjevati, prateći se na indijskom harmoniju, čime je izravno utjecao na „Beatlese“, „Rolling Stone“ i mnoge druge grupe koje su potkraj šezdesetih godina u izvedbama svojih pjesama počele upotrebljavati raznolika orijentalna glazbala: sitar, táblu, itd.

14. siječnja 1967. organiziran je *The Human Be-In*, književno-glazbeni događaj koji je svojom temeljnom porukom: *produbite osjećaje svjesnosti* snažno i izravno utjecao na politiku Sjedinjenih Država kao i na socijalno-društveni život velikog broja mladih ljudi kako u Americi tako i u europskim zemljama. Na skupu na otvorenom, u Parku Golden Gate u San Franciscu nastupili su

ca (Dennis Hopper, Martin Scorsese), slikara (Andy Warhol, Robert Rauschenberg, William de Kooning), itd. Poznate rock grupe iz šezdesetih: „The Soft Machine“, „Iron Butterfly“, „Velvet Underground“, „Oblivion Express“, itd., ne samo što svoja imena izravno duguju Burroughsovoj mašti nego je i njihov glazbeni smjer bio pod utjecajem njegovih mračnih vizija budućnosti. Također, izraz *heavy metal* (što u prijevodu zapravo znači „teško topništvo“) izravno potječe od Williama Burroughsa koji ga prvi put upotrebljava u znamenitom romanu *Naked Lunch* još 1959. Osim toga, Burroughs je jedan od rijetkih stvaratelja koji je predstavljao izrazitu kult ličnost za gotovo

uz podršku

and the Beats go on...

Lawrence Ferlinghetti | Charles Bukowski | Jack Kerouac | Allen Ginsberg | Gregory Corso | Gary Snyder | Michael McClure

Izabrao i preveo: Vojo Šindolić

Jednom prilikom, u jednom od naših mnogobrojnih razgovora, Allen Ginsberg mi je dao sljedeće objašnjenje o nastanku Beat generacije: „Zapravo, Beat generaciju su predstavljali Burroughs i Kerouac između 1945. i 1955. Do 1955. Kerouac je već bio napisao neka od svojih remek-djela. Zapravo, kada je objavljen moj *Urlik*, 1956. godine, to je, povijesno gledano, već bio kraj Beat generacije, kasnije je sve preraslo u proširenu verziju koja se s Istočne obale preselila na Zapadnu obalu i preobrazila se u tzv. 'Pjesničku renesansu iz San Francisca'. A sredinom šezdesetih godina pojavili su se hippyji, rat u Vijetnamu dosegao je svoj tužni vrhunac, borba protiv rasne diskriminacije bila je sve glaslija i rasprostranjenija, rodila su se prva djeca cvijeća, i onda je sve skupa postalo mnogo politiziranije i elektriziranije...“ Najpoznatiji i najpopularniji predstavnik Beat generacije nedvojbeno je Jack Kerouac. Kerouacove rečenice imaju ritam jazz improvizacija. Kerouac je slušajući Georga Shearinga, Lestera Younga, Theloniusa Monka ili Charlie Parkera, pronašao svoj ritmički model, iskreni ritam tijela, ritam disanja i govora kojih je bio iznimno svjestan pišući svoju prozu i poeziju. U predgovoru svog pjesničkog remek-djela, zbirke *Mexico City Blues*, jedne od najutjecajnijih poslijeratnih američkih knjiga poezije, Kerouac je napisao: „Želim da ljudi u meni vide jazz pjesnika koji puše neprekidni blues u sjetnom nedjeljnom poslijepodnevnom jam-sessionu“. Kerouac je 242 pjevanja koja tvore *Mexico City Blues* napisao za nepunih mjesec dana, kolovoza 1955, držeći se svog osnovnog pravila – da se sve mora događati spontano, nadah-

Allen Ginsberg, Gary Snyder, Michael McClure, Timothy Leary, Allan Wats i Jerry Rubin dok su u glazbenom dijelu sudjelovale tada najpoznatije rock grupe tzv. *West Coast sounda*: „Grateful Dead“, „Jefferson Airplane“, „Quicksilver Messenger Service“ i „Country Joe & The Fish“.

Nažalost, početkom 1968. u 42-oj godini života umro je Neal Cassady, „Dobri duh Beat generacije“, (glavni lik u Kerouacovom najpoznatijem romanu *On the Road*), koji je svojim glasovitim i izrazito dugim monologima (od kojih su mnogi sačuvani jer su snimljeni na magnetofonsku vrpču) još četrdesetih i pedesetih godina izravno utjecao na ono što danas zovemo *rap*. Jedva godinu dana kasnije, 1969. i Kerouac je već bio mrtav. Nakon što su tri Kerouacova albuma objavljena još potkraj pedesetih, nakon što je Ginsberg potkraj šezdesetih objavio dva glazbeno-pjesnička albuma na kojima je na vlastitu glazbu pjevao Blakeove pjesme iz *Pjesama iskustva i nevinosti*, nakon što je Michael McClure izvršio duboki pjesnički utjecaj na Jima Morrisona i nakon što je napisao pjesmu „Mercedes Benz“ koja je svjetsku popularnost postigla u izvedbi Janis Joplin – kultni rock časopis *Rolling Stone* koncem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina svoje gotovo redovito je udarne stranice posvećivao književnicima Beat generacije, razgovorima s njima, njihovim djelima i mišljenjima o rock glazbi iz čega sasvim jasno i bjelodano možemo vidjeti koliki je bio utjecaj Ginsberga, Burroughsa, Kerouaca i ostalih Beatnika na čitave generacije glazbenika (Bob Dylan, John Cage, Philip Glass), kazališnih i filmskih redatelja i gluma-

cjelokupan naraštaj ranih punk grupa u Velikoj Britaniji i Sjedinjenim Državama.

Bob Dylan, Joan Baez, Paul McCartney, John Lennon, Tom Waits, David Bowie, Bono, Patti Smith, Leonard Cohen, Marianne Faithful, samo su neka od svjetski poznatih imena rock glazbe koja su u djelima Beatnika pronašla obilnu građu za vlastita nadahnuća.

Najznačajniji predstavnici Beat generacije: Kerouac, Burroughs, Ginsberg, Gregory Corso, Lawrence Ferlinghetti, Gary Snyder, Michael McClure, itd., svojim djelima su već odavno ušli u sveučilišne udžbenike američke književnosti. Prema raspoloživim podacima, samo u Sjedinjenim Državama u posljednjih dvadesetak godina na tamošnjim sveučilištima je više od nekoliko tisuća studenata diplomiralo radovima o pojedinim članovima Beat generacije ili njezinom književnom utjecaju uopće, dok je više od 100 znanstvenika doktoriralo tezama o značenju Beat generacije kao i djelima njezinih osnovnih pripadnika.

Godine 2001. na aukciji svjetski poznate kuće Christie's u New Yorku originalni rukopis romana Jacka Kerouaca *On the Road*, otipkan na velikoj roli papira za teleprinter, prodan je za 2.460.000 dolara što predstavlja najveću ikad postignutu cijenu za književni rukopis.

Utjecaj Beat generacije, njezinih pripadnika kao i njihovih djela na mlađe književnike i glazbenike svih smjerova i dalje je jednako intenzivan i ozbiljnije će se moći sagledati tek kroz nekoliko desetljeća ■

Gary Snyder (1930–)

LEŠINE POKRAJ PUTA

Kako je veliki crvenorepi sokol
zaglavio ovdje – sasvim ukočen i suh –
uz bankinu
državne ceste br. 5?

Njegova krila ukras za plesne lepeze

Zac je skunku smrskane glave ogulio kožu i
oprao je u benzinu; sada visi,
potamnijela, u njegovom šatoru

Gulaš od divljači za Halloween
kamion je na autocesti br. četrdesetdevet udario lane,
ogulivši mu kožu
kukuruzno brašno ponudi ustima;

Kamioni tegljači rade na fosilno gorivo

Nikad nisam vidio prugastorepog rakuna
dok jednog nisam našao na cesti:
pažljivo sam mu ogulio kožu zajedno s noktima
jastučićima na šapama, nosom, i brcima;
namače se u slanoj vodi
i razrijeđenoj sumpornoj kiselini;

postat će tobolac za magično oružje.

Srna je očito bila ustrijeljena
dužinom tijela – u plečku
i kroz bok
trbuh pun krvi

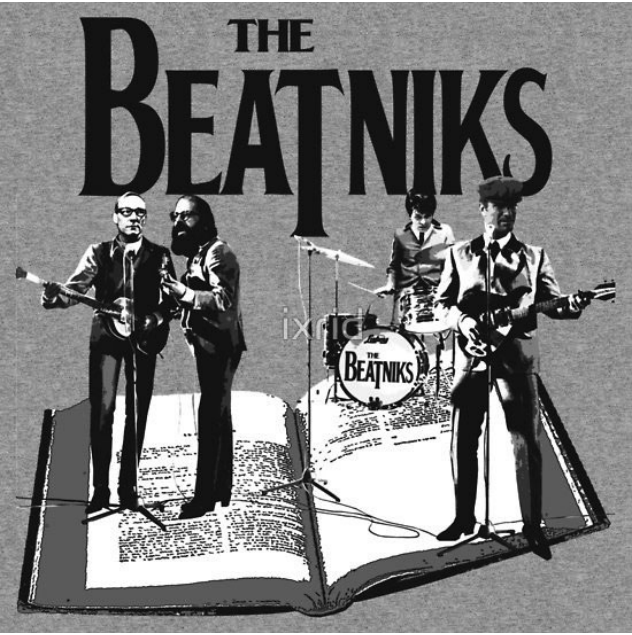
Možda sam mogao spasiti drugu plečku,
da nije predugo ostala tako ležati -
Pomolimo se za njihove duše. Zamolimo ih za blagoslov:
stazama naših predaka sisavaca
izgrađene su ceste na kojima pogibaju:
te oči što noću sjaje

Lešine pokraj puta ■

DVA LANETA KOJA NISU UGLEDALA
SVJETLOST OVOG PROLJEĆA

Prijatelj sa indijanskim šatorom
otišao je u Sjeverni Stjenjak
u lov na bjelorepog jelena u visokom gorju,
ulogorio se na nekoliko
dana, pospan, pogodio je
ono za što je pomislio da je srndać.
„Bila je to srna, i
nosila je lane.“
Osušio je meso a da ga nije
posolio; izrezao ga je slijedeći
žile.

Prijateljica u Sjevernoj Sierri
autom je udarila u srnu. Nenadano
je izletjela pred farove,
„A kad smo je rasjekli u komade
u njoj smo našli lane – sasvim malo –
sasvim sićušno – ali već formirano i čitavo.
Imalo je pjege. A mali
papci bili su tako nježni i bijeli“ ■

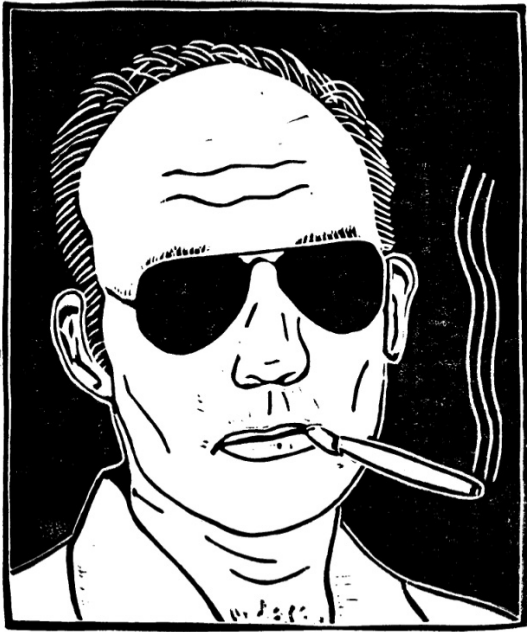

Gregory Corso (1930–2001)

IDENTITET

Boraviti u Splitu
znači osjećati se kao
klaun u grobu.
Na obali
očevi i sinovi partizani
smiju se
i pričaju o povlačenjima
Talijana i Nijemaca,
domobrana i ustaša...
Svatko od njih izgubio je nekoga
u obitelji
na jednoj ili drugoj strani.
Priče o strahotama
Drugog svjetskog rata na Mediteranu
koje sam već slušao u
Italiji, na otocima u Grčkoj,
ponavljaju se na raznim jezicima.
Jedino oči svjetlucaju jednakom
tugom i
plamte pobjedom ■

Split, 1961.

Ilustracija: Loren Kantor (woodcuttingfool.blogspot.ca)

PROMOCIJA KNJIGE

Vojo Šindolić: *Neuspjeli bjegunac*
(Levo krilo, 2013)

subota, 26.10. u 19.00 na Sajmu knjiga u
Beogradu

Učestvuju: Vojo Šindolić, Milan Vlačić,
Petar Peca Popović, Saša Ćirić i
Bojan Marjanović

Moderator: Toma Marković

Charles Bukowski (1920–1994)

BUDI SVOJ

dok razmišljaš
kako se baš sve
neprestano odvija naopako
počni gledati u zidove
i žudjeti za umutrašnjošću
jer ulice su
isti stari film
a svi heroji završavaju poput
starih filmskih junaka:
imaju debelu guzicu, debele obraze i
mozak gmizavca.

nikakvo čudo što se
mudar čovjek
penje na 3000 metara visoku planinu
i sjedi tamo opušten
i hrani se bobicama s grmlja
radije nego da sav ulog stavi na dva koljena u mrežastim čarapama
koja mu zasigurno neće ostati vjerna do kraja života
i u 2 od 3 slučaja
neće ostati niti do kraja noći.

teško je verati se uz planine.
zidovi su tvoji prijatelji.
spoznaj svoje zidove.

ono što nam nude tamo na
ulicama
to je čak i maloj djeci
dosadilo.

ostani između svoja četiri zida.

oni su najvjernija ljubav.

gradi tamo gdje malo tko drugi gradi.
to je posljednja šansa.

HEJ, KAKO STE?

taj strah da budu ono što jesu:
mrtvaci

barem nisu beskućnici na ulicama, dovoljno su
pametni da sjede kod kuće, ti
ugojeni luđaci koji sjede osamljeni pred televizorima,
njihovi životi ispunjeni ustajalim, bolesnim smijehom

njihovo idealno susjedstvo su
parkirani auti
mali zeleni travnjaci
mali domovi
mala vrata koja otvaraju i zatvaraju
dok ih njihovi rođaci posjećuju
tijekom blagdana
vrata se zatvaraju
iza umirućih koji sporo umiru
iza mrtvih koji su još uvijek živi
u vašem tihom prosječnom susjedstvu
vijugavih ulica
agonije
zbrke
užasa
straha
neznanja.

pas stoji iza ograde.

čovjek nijem za prozorom.

UMJETNOST

kako
duh
slabi
tako se
forma
pojavljuje ■